

Lucian Blaga: Eu nu strivesc corola de minuni a lumii

Am vazut ca poezia lui Lucian Blaga nu poate fi perceputa fara a cunoaste conceptele filozofice ale filozofului Blaga.

Punctele de contact dintre cele doua domenii apar nu atat ca rezultat al unei circulatii de idei dintr-un plan intr-altul, cit mai degraba ca manifestari independente ale aceleiasi mod de a intelege universul.

Ilustrativa in acest sens este poezia Eu nu strivesc corola de minuni a lumii cu care se deschide volumul de debut "Poemele luminii" din 1919. Aceasta poezie este "Testamentul" lui Blaga. Ideile ei, desprinse dintr-o suita de reprezentari poetice, sunt in linii mari, aceleasi cu ideile enuntate teoretic si sistematic in "Cunoasterea luciferica" din 1933, volum integrat ulterior in "Trilogia cunoasterii".

Blaga sugereaza, in ambele situatii, dar cu mijloace diferite, aceeaasi deosebire dintre gandirea logica sau paradisiaca si cea poetica sau luciferica. In trilogia "Trilogia cunoasterii" vorbeste de o "dualitate" a cunoasterii. Cunoasterea poetica este o "cunoastere luciferica" si are drept scop potentarea misterelor.

Blaga nu-si mai pune intrebari legate de marile probleme ale universului nu mai incearca cautari precum Arghezi in Psalmii sai ci ajunge la concluzia ca filozofii nu pot patrunde secretele lumii si de aici pozitia sa: "Eu insa ma bucur ca nu stiu si nu pot sa stiu ce sunt eu si lucrurile din jurul meu, caci numai asa pot sa proiectez in misterul lumii un inteles, un rost, si valori, care izvorasc din cele mai intime necesitati ale vietii si duhului meu. Omul trebuie sa fie creator, - de aceea renunt cu bucurie la cunoasterea absolutului".

Structura poeziei: Poezia apare ca o scurta confesiune in care Blaga vorbeste de atitudinea lui fata de tainele universale, optand cu fermitate nu pentru cunoasterea lor pe cale rationala, ci pentru potentarea lor prin contemplarea nemijlocita a formelor concrete sub care se infatiseaza. Conduita aceasta reliefeaza nu atat opozitia filozofica intre rationalism si irrationalism, cat o diferenta intre gandirea rationala si gandirea poetica, aceasta din urma creatore de metafore, adica de imagini in care se intuieste simultan existenta a doua planuri diferite in ordinea lucrurilor, unul concret si altul abstract. Textul nu este conceptual, ci poetic. Blaga nu insira un numar de rationamente, ci de metafore. Marturisirea lui se organizeaza in jurul unor opozitii mereu amplificate: eu - altii; lumina mea - lumina altora; corola de minuni a lumii - flori, ochi, buze ori morminte. Toti termenii au un sens figurat: pronumele personal eu-de astfel, cuvantul cheie al poeziei, prin repetitia lui obsedanta - semnifica pe poet, lumina mea semnifica gandirea poetica, lumina altora-gandirea logica, corola de minuni - misterele universale, flori, ocului, buze, morminte - infatisarile concrete ale misterelor.

Structura antitetica marcata prin termenii principali este adancita prin distributia verbelor. in propozitiile in care subiectul este "eu" verbele predicate sunt: nu strivesc, nu ucid, nu ingrum ci

sporesc, imbogatesc, iubesc. Pentru lumina altora exista un singur verb predicativ: Sugruma, dar prin asociatii subintelese i se pot atasa si altele: striveste, ucide, nu sporeste, nu imbogateste, nu iubeste.

Este evident ca actiunile exprimate de verbe reprezinta expresia metaforica a efectelor cunoasterii asupra spatiilor necunoscute. Cunoasterea logica "reduce numeric misterele" prin "determinarea lor conceptuala " le sugruma vraja, adica farmecul concret, individual, prin abstractizare. Cunoasterea poetica, dimpotriva conserva fiorul concret al necunoscutului, ba chiar il sporeste, proiectand "in misterele lumii un inteles, un rost si valori" noi, care apartin poeziei.

Pornind de la premisa ca termenul "eu" e cheia de intelegere a ideii poetice, tot textul poate fi redus la doua propozitii: "eu nu strivesc corola de minuni a lumii / caci eu iubesc si ochi si flori si buze si morminte".

Atitudinea de protejare a misterelor este explicata prin iubire, care la Blaga nu are doar o functie sentimentala, ci este un instrument al cunoasterii, o cale de patrundere in misterele lumii.

Poezia, si aceasta este problema fundamentala pe care ne-o releva Blaga, inseamna intuirea in concret, in particular, a universalului.

Apare evident ca Eu nu strivesc corola de minuni a lumii se constituie ca o arta poetica, ca act de marturisire a unui crez artistic si a unei conduite filozofice, ceea ce explica si orgolioasa ei asezare in fruntea intregii creatii poetice a lui L. Blaga.

E. Lovinescu il considera: "unul din cei mai originali creatori de imagini ai literaturii noastre".

L. Blaga foloseste versul liber. Exista doar un ritm interior in functie de gandirea abrupta, sacadata a poetului. Este uimitoarea capacitatea poetului de a-si plasticiza ideile, de a-si transmite abstractiile in forme concrete, ceea ce dovedeste o remarcabila forta de materializare: eu, cu lumina mea sporesc a lumii taina / intocmai cum cu razele ei luna / nu micsoreaza, ci tremuratoare / mareste si mai tare tema noptii (comparatie).

Il putem apropia apoi de Eminescu prin capacitatea de a pune un plan filozofic secundar in reprezentarile sale.